

CRUCIALE ELEMENTEN VAN TOEKOMSTIG OPTREDEN

D.L. Berlijn - bevelhebber der Luchtstrijdkrachten

Allereerst wil ik alle luchtmachters, burger en militair, actief en buiten dienst, van harte feliciteren met ons jubileum. Ontstaan uit de 'Militaire Luchtvaart Afdeling' van de Koninklijke Landmacht is de KLu uitgegroeid tot een organisatie met professioneel personeel en modern materieel. Op het moment van schrijven zijn alle pijlers van de Koninklijke Luchtmacht, te weten: jachtvliegtuigen, geleide wapens, helikopters en luchttransportvliegtuigen, ter ondersteuning van vredesoperaties over de hele wereld uitgezonden. Het bewijs dat de politieke leiding van ons land groot vertrouwen heeft in het KLu-personeel en haar middelen. Een groter bewijs dat we onze missie waarmaken kunnen we niet leveren, en daar heeft u allen aan bijgedragen.

In deze uitgave van de *Militaire Spectator* heeft u kunnen lezen hoe het luchtwapen is uitgegroeid tot een volwassen politiek instrument. Een aantal artikelen brengt ons terug in de tijd waarin het luchtwapen uitsluitend werd ingezet ter ondersteuning van grondstrijdkrachten en beschrijft de opkomst van airpower-zendingen als Douhet, die aan het begin van de vorige eeuw reeds een grotere en beslissende rol van het luchtwapen bij de uitkomst van conflicten voorspelden. Vervolgens is de inzet van het luchtwapen in diverse oorlogen en operaties aan de orde geweest. Ook is aangegeven hoe personeel van de Koninklijke Luchtmacht theoretisch wordt voorbereid op de inzet van het luchtwapen. Het verleden is vaak belangrijk om begrip te hebben voor de wijze waarop vandaag wordt gehandeld en vanuit het perspectief van het verleden kan de trend duidelijk worden hoe wij in de toekomst zullen optreden. Als gemeenschappelijk vertrekpunt voor dit nawoord wil ik dan ook de toekomst kort behandelen.

Kernwoorden voor de toekomst zijn 'expeditionair optreden', 'joint', 'parallele oorlogvoering', 'effectieve inzet' 'network centric warfare', 'effects based operations' en 'moderne technologie'. Deze termen bent u in de voorgaande artikelen reeds tegengekomen, meestal in de Engelse benaming. Omdat deze termen mijns inziens cruciaal zijn voor de Nederlandse krijgsmacht en dus ook voor de KLu, wil ik deze kort behandelen.

Inzet van de Nederlandse krijgsmacht zal vermoedelijk tot ver over de Europese grenzen plaatsvinden. De praktijk van vandaag bewijst dat. Ook de NAVO en de EU onderkennen dat. AIR-NORTH heeft de 'Air Contingency Force' geïntroduceerd, terwijl de EU plannen ontwikkelt voor de invoering van de 'Rapid Response Capability'. Het doel van deze concepten is om snel eenheden over verre afstanden te verplaatsen, en indien nodig moeten deze eenheden op hun bestemming ook geweld kunnen uitoefenen. Onnodig te zeggen dat airpower een belangrijke rol speelt bij dit concept. Daarbij moeten we niet alleen vertrouwen op het expeditionaire karakter van het luchtwapen zelf. Uitzending van onze F16's naar Manas in het kader van operatie 'Enduring Freedom' heeft geleerd dat we goede invulling van juridische voorwaarden als diplomatieke klaringen en dergelijke, logistieke ondersteuning, luchttransport inclusief 'air to air refueling' niet mogen onderschatten.

Over 'joint' is al veel geschreven. De Nederlandse krijgsmacht zal over een paar jaar 'joint' zijn georganiseerd door de integratie van de Haagse staven. Op het operationele vlak is het gezamenlijk optreden al langer een feit. Binnen de KLu is de THG die de luchtcomponent vormt van de 'Air Mobile Brigade' van de Koninklijke Landmacht een goed voorbeeld. De helikopters zijn ook jaren actief op de Balkan ter ondersteuning van grondcommandanten. KLu-F16's bewijzen dagelijks hun waarde bij hun patrouilles in het Afghaanse luchtruim wanneer ze worden ingeroepen voor assistentie aan grondeenheden terwijl andersom 'Forward Air Controllers' op de grond onze vliegers ondersteunen bij doelaanwijzing. Door de inherente karakteristieken van het luchtwapen kunnen grond- en zeestrijdkrachten daarop snel een beroep doen. Dat maakt het luchtwapen waardevol en tevens schaars, waardoor eenhoofdige leiding over het luchtwapen noodzakelijk is. Alleen dan kunnen de juiste prioriteiten bij inzet worden gesteld.

Parallele oorlogvoering en effectieve inzet liggen in elkaars verlengde. Deze termen vindt u in de Engelse literatuur terug als 'parallel warfare' en 'effect based operations'. Parallele oorlogvoering vindt zijn oorsprong in het begin van de jaren negentig wanneer een Amerikaanse luchtmachtkolonel John Warden zijn theorie op papier zet. Deze theorie houdt in dat een tegenstander als een systeem moet worden beschouwd. Door het neutraliseren van vitale onderdelen van het systeem kan het totale systeem worden uitgeschakeld zonder deze volledig te moeten vernietigen.

De vitale onderdelen van een tegenstander zijn de 'command and control'-organisatie, de energievoorraad, de (transport-)infrastructuur, de bevolking en de krijgsmacht. Binnen deze onderdelen zijn verschillende zwaartepunten te onderkennen. Indien deze zwaartepunten worden aangegrepen, kan dat een verlamme uitwerking hebben op het functioneren van dat systeem. Omdat de aard van het conflict kan verschillen en iedere tegenstander en dus ook het systeem verschillend is, is het uiterst belangrijk te onderkennen hoe het systeem functioneert of hoe het in het bewuste geval er uitziet, en welke zwaartepunten het belangrijkste zijn. Wanneer deze zijn bepaald is het zaak om ze snel en tegelijk aan te grijpen teneinde bij de tegenstander een strategische verlamming te veroorzaken. Alleen het luchtwapen is daartoe in staat, zij het dat een gezamenlijk (joint) optreden een nog groter effect zal bewerkstelligen.

De theorie werd voor het eerst in praktijk gebracht tijdens operatie *Desert Storm* in 1991. Tijdens deze luchtcampagne tegen Irak werden doelen geselecteerd volgens Wardens theorie. Het gevolg was dat na de luchtcampagne de grondstrijdkrachten in staat waren het karwei in korte tijd af te maken. In het verlengde van parallelle oorlogvoering ligt effectieve inzet. Dit concept komt erop neer dat alle acties moeten zijn gericht op het behalen van het politieke en daarvan afgeleide militaire doel. Bovendien dienen alle acties gezamenlijk een synergetisch effect te creëren. Met 'alle acties' worden niet alleen luchtacties bedoeld maar ook alle andere acties van landmacht en marine, en acties op het politieke en diplomatieke front. Hier wordt nog eens het belang van joint optreden aangetoond.

Een van de consequenties van 'Effect Based Operations' is dat het niet altijd nodig zal zijn om doelen totaal te vernietigen. Daarmee wordt voorkomen dat middelen onnodig worden aangewend. Per situatie moet worden beoordeeld waar de specifieke zwaartepunten liggen en wat de beste manier is om deze te neutraliseren teneinde de gestelde doelen te realiseren. Per situatie kan de vereiste aanpak verschillen. In deze situatie is escalatiedominantie van groot belang, met andere woorden het vermogen om geweld naar behoefte te escaleren maar ook te de-escaleren. De mogelijkheden van het luchtwapen zijn groot om een bijdrage te leveren aan parallelle oorlogvoering en effectieve inzet. Airpower kan snel ter plaatse zijn, waarmee een signaal naar een tegenstander kan worden uitgezonden. Hoger op de escalatieschaal staan dan bijvoorbeeld het uitvoeren van verkenningen, surveil-

lance en doelopsparing. Vervolgens kan het behalen en behouden van een luchtoverwicht van belang zijn om grond- en zeestrijdkrachten hun werk te laten doen. Vaak heeft luchtdreiging een psychologisch effect op tegenstanders, in die zin dat zij zich vanuit de lucht bedreigd en kwetsbaar voelen, en als gevolg daarvan hun voorgenomen actie(s) afblazen. Natuurlijk is het luchtwapen ook in staat om doelen als (militaire) infrastructuur en C2-installaties daadwerkelijk aan te vallen, waarbij eventueel ook niet-destructieve wapens worden ingezet.

Ten slotte een woord over de toekomstige technologie en 'network centric warfare'. De technologische trends moeten onze operaties ondersteunen, waarbij met name het vergroten van de effectiviteit belangrijk is. Zo moet het streven erop gericht zijn de kans op onbedoelde nevenschade ('collateral damage') maximaal te reduceren. Precisiewapens zijn van belang, alsmede het verbeteren van sensoren. Om strategische verlamming snel bij een tegenstander op te laten treden dient de tijd tussen het waarnemen en het neutraliseren te verminderen. In jargon heet dat het verkorten van 'sensor-to-shooter' time. Daardoor kan men sneller waarnemen, verwerken, analyseren en tactische beslissingen nemen. Dit is onder meer van belang om een tegenstander niet in de gelegenheid te stellen mobiele targets te verplaatsen of andere tegenmaatregelen te nemen. Dit kan onder meer worden gerealiseerd door alle 'spelers' elkaar gelijktijdig van dezelfde informatie te voorzien: het platform met de sensor (bijvoorbeeld URUV of AWACS), de militair op de grond (bijvoorbeeld de Forward Air Controller), de vlieger in de cockpit of de commandocentrale van een fregat. 'Network centric warfare' is het 'buzzword' voor de toekomst.

In de artikelen van de *Militaire Spectator* is uitgebreider op bovenstaande aspecten ingegaan. Indien u daarover meer wilt lezen, beveel ik u de lijst aan met aanbevolen literatuur, die eveneens in deze uitgave is opgenomen. Voor iedere luchtmacht een 'must', voor alle andere geïnteresseerden een aanrader.

Ik sluit af met de stelling dat wij staan voor onze mensen en het materiaal en dat zij overal ter wereld zijn uitgezonden om hun werk te doen. Dat betekent niet dat wij op onze lauweren kunnen rusten. Het belang van airpower neemt toe. Gevolg is dat wij moeten blijven zoeken naar wegen om het luchtwapen steeds effectiever in te zetten. Alleen dan kunnen wij rekenen op een tevreden klant: de Nederlandse politiek en samenleving.